

Izda vsak četrtletnik in velja s poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravnništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopolnjuje do odprevidi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštine proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Voditelji Slovenske ljudske stranke se posvetujejo.

V Ljubljani so se na povabilo dr. Korošča zbrali v nedeljo, dne 8. maja člani načelstva in vodstva Slovenske ljudske stranke k važnemu posvetovanju. Ker namerava sedanja nova vlada razpustiti narodno skupščino in razpisati še tekem poletja nove volitve, je bilo posvetovanje naših voditeljev potrebno. Še iz drugega ozira je bila seja zelo važna. Ko so bili naši ministri v vladi, so se sprejeli velevažni sklepi, da se znižajo davki in takse in da se pomaga Sloveniji osobito v gospodarskem oziru (ceste, regulacije, podpore). Ti sklepi, ki so postali s finančnim zakonom in proračunom zakon, se morajo izvajati in uresničiti. Vidi se pa, da naši politični neprijatelji iz Slovenije (izdajalci) hujskajo, naj se naši sklepi ne izvajajo. Še eno drugo vprašanje nas osobito zanima: Kaj je z Italijo? Ali je res nevarnost vojske z Italijani?

O vseh teh stvareh je poročal načelnik naše stranke dr. Anton Korošec. Dobili smo jasno sliko o političnem in gospodarskem položaju. Nevarnost, da bi prišlo do vojne z južno-zapadnim sosedom, je za sedaj odstranjena. Tega poročila smo bili zelo veseli in mislimo, da deli to veselje z nami ves naš narod! Bog nas varuj kake vojske! Dr. Korošec je meseca aprila težko obolev, se je po nasvetu zdravnikov začetkom aprila odpeljal v Italijo in na Francosko, da se v tamošnjem milnem podnebnju ozdravi. Hvala Bogu, vrnil se je, zdrav te dni iz juga in nam je prinesel sedaj tudi iz Beograda zadovoljiva poročila. Vsi člani načelstva in vodstva SLS iz cele Slovenije so dr. Korošča z radostjo pozdravili, mu čestitali k ozdravljenju ter mu v imenu našega ljudstva izrazili popolno zaupanje.

Seja načelstva in vodstva je trajala od 10. do 2. ure. A naši poslanci, ki so bili do malega vsi zbrani v Ljubljani so se posvetovali še dalje do tretje ure. Napravili so se važni sklepi. Članom finančnega odbora, ki zboruje te dni v Beogradu so se dala navodila, kako naj nastopajo.

Glede političnega položaja svetujemo somišljenikom, da so mirni, ker za kako vznemirjenje ni nobenega povoda. Prosimo vse pristaje, da naj razvijajo agitacijo od moža do moža. Ako bomo imeli čez par mesecev volitve — vsa znamenja kažejo to — moramo biti v vsaki občini dobro pripravljani. Gospodarske in finančne pridobitve, ki so jih dosegli naši ministri in poslanci v dveh mesecih, ki so bili v vladi, se morajo izvajati. Dohodnina se mora znižati za 30 odstotkov, desetke se je znižati s 1. aprilom za 33 oziroma 50 odstotkov itd. Davčna oblastva so dobila s finančnim zakonom tozadevna navodila. Finančnega delegata dr. Šavnika ne bo več nazaj. Vse to dokazuje, da lahko ohranimo mirno kri.

Na seji smo sprejeli tudi predloge za izpopolnitev strankine organizacije. Predsednik ljubljanske oblastne skupščine pa je poročal o načrtih naših samouprav. Iz poteka posvetovanj se je videlo, da je Slovenska ljudska stranka dobro pripravljena na delo, ki jo čaka v bodočnosti.

Januš Golec:

Moč kranjske molitve.

(Zagorska.)

Večkrat sem že povdarjal, da so Hrvati-Zagorci bogamolni narod in so ravno v tem oziru naravnost vzgledni. Vsako leto opravi hrvaški Zagorec dvojno romanje. Najmanjši bajtariji, ki posedajo poleg kočure ter par slogov zemlje še po en kravji rep, gredo v procesiji k Majki božji na Bistrico ter k sv. Roku v Kumrovac. Bistriška Majka božja je za dušne potrebe; kumrovški sv. Rok za odpomoč pri telesnih nadlogah in za zdravje pri živini. Imovitejši Zagorci, ki imajo hiše, grunt in blago (živino) v hlevu ter vinograd, opravijo eno božjo pot na Bistrico, kjer si operejo ter otešijo duše, drugo k sv. Urbanu na Vino goro, da bi jim očuval ta svetec vinograde pred točo ter raznimi uimami.

Vina gora je prav razsežna župnija med Deseničem ter Pregrado. Farna cerkev stoji na ljubkem, ter skoro navpičnem hribu, ki je obdan krog in krog z vinogradi. Ne smemo misliti, da so ti vinski nasadi enaki ali vsaj podobni onim po naših Slovenskih goricah, ali sploh po štajerskih vinorodnih krajih. Daleč ne! Vino, ki je pridelano na levi strani Sotle in to po celem Zagorju je mehko, lahko in brez vsake vsebine. Ako je leto količkaj solčno, se oprime tudi zagorskega grozdja nekaj sladkorja, ali joj za grlo, ako je vreme bolj mokrotno ter brez poletne vročine in brez jesenske toplote. V takih slučajih je pristen Zagorec kisel v toliki ostrini, da gre o njem pregovor: Ako bi ga ulil jalovi buši (mršavo bosansko kravše) na rep, bi povrgla! Naj bo tak ali tak, Zagorci so zadovoljni s svojim vinskim pridelkom, ker za prodajo in izvoz ne pride v poštev. Kar Zagorec pridelava v vinogradu, to popije njegova vesela družina in če tudi večkrat popiva — do dana belogal!

V vinogorski farni cerkvi, ki je res velika, lepa ter prostorna, je poleg drugih, za Hrvate važnih svetnikov stranski oltar, katerega čuva vinogradniški patron sv. Urban. Je to umetniško izdelan oltar, svetnik ves zlat, na knjigi v rokah ima pozlačeni grozd, na papeški palici bogzna koliko raznobarnih grozdov, katere so navesile razne procesije, ki so ga prosile odpomoči zoper to in ono trtno bolezen.

Prijatelji, glave po koncu!

Ko je ob Veliki noči padla vlada, v kateri je so delovala tudi Slovenska ljudska stranka, so mnogi naši ljudje postali malodušni in nemirni. Raznesle so se vesti, da bodo prišli zopet samostojni demokrati na krmilo. Govorilo se je že, da postane Jerjav in Pivko ministra, Pirkmajer pa se vrne za velikega župana in dr. Šavnik zopet za finančnega delegata. Ali veselje v samostojno demokratskem Babilonu je bilo prerano. Naši nasprotniki delajo račun brez krčmarja. Za liberalce, ali kakor se sedaj imenujejo — za »samostojne demokrate« nihče ne mara. Dasiravno se ti ljudje vsiljujejo kakor kaka slaboglasna ženska, vendar odločujoči krogi takoj zaprejo vrata za njimi. Liberalci nas črnijo, grdijo nas, ali Slovenski ljudski stranki in njenim poslancem časti odvzeti ne morejo.

S svojim poštenim delovnim programom in s svojim delom za časa, ko so bili naši v vladi, smo pokazali, da nekaj znamo in smo tako dosegli, da o naši stranki povsod govorijo spoštljivo in pravijo: Slovenska ljudska stranka mora zopet v vlado! Ta čas zopet pride, morda še prej, nego si naši nasprotniki mislijo.

Započeto delo za zboljšanje žalostnih gospodarskih razmer bo tedaj Slovenska ljudska stranka po svojih delavnih poslancih zopet nadaljevala.

Radi tega somišljeniki Slovenske ljudske stranke: Glave po koncu! Na delo!

Grda igra proti SLS.

Imamo v Sloveniji vodilne ljudi nekaterih političnih strank, katere narod pri volitvah odklanja, a svoje glasove da edino poštenu SLS. Z glasovi ob volitvah se ne morejo dvigniti, zategadelj pa se poslužujejo naši nasprotniki drugih, žalostnih sredstev. Samostojni demokrati širijo po Beogradu vest, češ Slovenska ljudska stranka je bila ustanovljena za časa stare Avstrije in radi tega za sedanjo državo (Jugoslavijo) ni zanesljiva. Liberalci tudi šuntajo in rovarijo na tihem proti nam s tem, ker smo baje mi, ki smo pristali Slovenske ljudske stranke bolj za Rim, kakor za Beograd in da smo zopet za Avstrijo. Še eno sredstvo uporabljajo proti nam. Pravijo, da so naši ministri in poslanci, ki so bili od 1. februarja do Velike noči v vladi, skrbeli samo Slovenijo, a premalo za druge kraje naše države.

Kdo se ni bi smejal samostojnim demokratom! Tu v Sloveniji pišejo po »Jutru«, »Domovini« in v drugih tistih, da ni naša vlada za Slovenijo nič dosegla, a Srbe pa šuntajo proti nam, da smo za Slovenijo preveč dosegli. Celotno so doli v Beogradu proti SLS uporabljali, ker smo velikomilijonsko deželno premoženje rešili za Slovenijo, ker smo odstranili finančnega delegata Šavnika in ker smo dosegli znižanje davkov in taks!

Sedaj obečavamo samostojni demokrati, socialni demokrati in narodni socialisti neki beograjski gospodi, da bodo pri volitvah Slovensko ljudsko stranko premagali. Pa

Enkrat koncem maja, ko se da prerokovati, kak in kolik bo vinski pridelek, so praznovali Zagorci na Vini gori urbano nedeljo. Ta dan se je zbralo na tem stožastem hribu vse iz celega Zagorja, kar se zanima poleg koruze še za vinsko kapljo. Vinogorska urbana nedelja, je bila veličastna cerkvena slovesnost, katero so oznanjali že en dan poprej strelji iz topičev, na praznik sam je sviral deseniška banda, bilo je več pridig, več sv. maš, petja ter molitve toliko, kolikor je kril vernikov hram božji in prenesla trata pred cerkvijo. Iz Sotelske doline ni hodil nikdo po pomoč k sv. Urbanu na Vino goro, bila je to izključno hrvaška božja pot.

Leta 1895. je zgubila vinogorska urbana nedelja za dolga leta ves sloves in to radi tele nesreče: Omenjenega leta je bilo urbano žegnanje izredno solčno in je privabilo na Vino goro na tisoče Zagorcev. Se razume, da je bil prostorni hram božji pri veliki službi božji ob 10. uri natrpano poln pobožnih romarjev, istotako trata pred cerkvijo. Pridigoval je deseniški gospod kaplan in ravno v sredini ganljivega govora je zaoril po cerkveni tišini iz ženskega grla krik:

»Ljudje božji, rešite se, bežite, stolp se podira!« Med množico se je zazibal klopič prestrašenih, vse je začelo upiti za ono noro baburo:

»Bežimo, stolp se podira!«

Gospod pridigar je svaril na ves glas s prižnice, vse zaman, nikdo ni mogel več spametovati trenutno preko vseh plank razuma in uvidevnosti prestrašenih ljudskih množic. Vse je tiščalo med krikom ter stokom proti glavnim vratom, ki so bila trenutno tako zaphana z zbeganci, da ni mogel nikdo skozi. Ko so čuli ljudje zunaj cerkve krik v cerkvi, so ti udri prvi navzdol po vinogradih in šele po begu teh, so se prerili najmočnejši skozi glavna vrata, za temi so pritisnili slabejši; vsi preplašenci se niso mogli na trati razviti za beg in tako je zašel ta klopič v farovško veliko parno, ki je bila napol zidana, napol iz lesa. Pod silnim pritiskom stoterih pehajočih in suvajočih se ljudi so odnehale tudi stene na parni, zrušila se je na glave nesrečnikov. Zopet drugi so brzeli liki ponoreli preko teh pokopanih navzdol in vsak v smeri proti svojemu domu.

Vsi ti nepopisno grozni prizori so se doigravali dobrih deset minut. V cerkvi in na hribu je bilo slišati po begu

tudi take obljube, ki jih dajejo kolovodje nasprotnikov, nikjer več ne vlečejo. Nasprotniki se pred volitvami vedno širokoustijo, kako bodo zmagali. Volitve pa vedno pokažejo, da je slovensko ljudstvo zbrano okrog dr. Korošča in Slovenske ljudske stranke. Tako bo tudi pri letošnjih volitvah!

Da bomo nasprotnike poznali.

Kancelparagraf.

Protiverski krogi v Sloveniji z velikim pompom nazzanjajo veselo novico, da se je v novi kazenski zakonik sprejel kancelparagraf. V svojem najčistejšem nacionalizmu za to spako niso znali najti niti slovenskega izraza, pa so si izposodili nemškega. Kolikor vemo, bo zdaj Orjuna nastopila in zahtevala odpravo kancelparagrafa, ker je to nemško ime, nemškutariti pa naši čistokrvni narodjaki vendar ne bodo smeli. Pa naši liberalci se izredno motijo, ko mislijo, da bodo duhovniki zavoljo kancelparagrafa vsako nedeljo ljudem menda »Domovino« čitali namesto evangelija in da bodo zdaj lahko pisali, kar bodo hoteli, da jim nihče ne bo upal več kaj očitati. Njihovega veselja bo prav kmalu konec. Kajti s tem, ko bo vpeljan kancelparagraf, se bo zgodilo nekaj drugega. Liberalci bodo vendar enkrat začeli h pridigam hoditi, gotovo bodo tudi izmed vseh najbolj pazljivo poslušali, kar nikakor ni brez pomena. Kjer je le mogoče, naj se tem, ki bodo zavoljo kancelparagrafa v cerkev prišli, priredijo posebni sedeži, da bodo vse dobro in razločno čuli. Torej kancelparagraf ima eno prav dobro lastnost, da bo naše liberalce vsaj h pridigam spravil.

»Domovina« — pa zgledno življenje.

Volk v ovčji obleki — to je »Domovina«, ki piše: »Mi dobri verniki...« in popisuje veselost, ki je zavladala med temi »dobrimi verniki«, ker se je vpeljal kancelparagraf. Pa ne le to! V dopisih se hvalisa, da ona služba tem »dobrim vernikom« za zgledno življenje. Pa menda ne misli na ono povest o Kočemaški, kjer je uničevala dolžno resnost in spoštovanje do sv. zakramentov, posebno do sv. spovedi, ali pa v drugih svojih povestih, kjer je nečistovanje naslikano kot — sala. Pa menda v svoji globoki veri zasmehljivo piše o romarjih, pa o vseh tistih, ki za Cerkev kaj darujejo, da povečajo njeno lepoto. Zgled že daje, zgled, samo dober ni, če se sama še stokrat pohvali, da je med »dobrimi verniki«.

»Iz mariborske oblastne skupščine«

se je končno oglašil demokratski poslanec Finžgar, po milosti peščice glasov izvoljen, pa ne v skupščini, ampak še le 14 dni pozneje je prišel do sape in svoje mnenje povedal v listih. Pa bi bilo bolje, če bi še zdaj molčal. Kajti vedoma pisati drugače, kot je resnica, tudi demokratski poslanec ne sme, pa naj bodo to sam Finžgar. Trdi namreč, da demokrat Peťovar ni zahteval, naj se z vso strogostjo postopa zoper tiste, ki do leta 1930 ne bodo odstranili šmarnice, pač pa, da je Janžekovič za to glasoval. Ta

le še krik pohojenih, pogaženih, ranjencev pod ruševinami parne in rohljanje umirajočih...

Katera od žensk je viknila oni ponoreli a usodepolni krik, se ni zvedelo; obležalo je takrat na Vini gori 20 mrtvih ter veliko težko in lažje ranjenih. Med mrtvimi so bili po večini moški, ker so bili prvi iz cerkve in jih je pobilo tramovje parne, med pogaženimi ženske in deca.

Si pač vsak sam lahko predstavlja, kako je uplivala ta grozna nesreča na sloves vinogorske urbane nedelje. Nobeden Zagorec še niti pogledati ni upal v smeri proti Vini gori, kaj še le, da bi bil stopil v cerkev!

Tudi imovitejši zagorski Hrvati so obrnili popolnoma hrbet sv. Urbanu na Vini gori in se preselili glede romanja k sv. Roku v Kumrovac. Govorilo se je javno ter odkrito: Sv. Urban je papež in gospon; sv. Rok je seljačina in ta je za nas. Ako nam rešuje sv. Rok blago, zakaj bi nam vinogradov in vina ne!

In res, koj prvo leto po vinogorski nesreči so se zablješčali na potniški palici sv. Roka v Kumrovcah oni razno barvni grozdi, ki so še pred letom kitili papeško palico sv. Urbana na Vini gori.

Kaj je vse poskusil vinogorski g. pleban in Vinogorčani, da bi privabili svoje rojake na urbano nedeljo zopet na Vino goro, a vse je bilo zaman. Oznanjalo se je vsako leto pred urbanskim žegnanjem po zagorskih placih, da bosta to nedeljo sviral na Vini gori po dve bandi, Zagorci so zmigovali z glavami, češ: Prvič nas je poglala v smrt baba, drugič bi nas kar dve bandi, da bi šlo hitreje. Ne boš brate Vinogorac, sv. Urban naj bo za gospodo, za nas je dober seljaški siromak sv. Rok!

Tako je torej izpodrinil berač sv. Rok papeža in svetnika sv. Urbana kot zaščitnika zagorskih vinogradov.

Leta 1908 je obetal že maj, da bo to leto prav obilno vinskega pridelka. Kar najlepše je kazalo po vseh vinogradih na štajerski ter zagorski strani.

Omenil sem, da je bila skozi leta opuščena, a nekaj sloveča božja pot k sv. Urbanu na Vini gori izključno hrvaška pobožnost. Ze beleženega leta so se spomnili štajerski vinogradniki iz Sotelske doline, da bi se bilo dobro obrniti do kacega mogočnega svetnika, ki bi jim očuval tako izredno lepi ter mnogo obetajoči grozdni natevek pred točo in drugimi nesrečami. Kedo od Obsotelčanov je prišel na sv. Urbana na Vini gori, ne vem. Toliko je res,

je pa že preveč zvita. Janžekovič je ravno Petovarjev predlog pobijal in je pozneje neki dobri znanec Petovarjev zuna mu odkrito povedal: »Zdaj si ga pa polomil! Kako moreš vendar kaj takega zahtevati!« Ali naj zoper demokrate Finžgarja pokličemo drugega demokrata za pričo? Janžekovič pa je trdil, da bodo kmetje itak sami opušali šmarnico, ker je prodati ne morejo kot so mislili, nikakor pa ni potrebno, da se jih s kaznimi prisili, ali pa se jim celo nasilno izkoplje trte iz zemlje, kot bi to demokrati radi napravili. S tem, da so to vprašanje ponovno sprožili, so si pač slabo uslugo napravili. Je prav, če sami pokazujejo, da so res zoper kmeta — razven, kadar so volitve.

Radič — dober katoličan.

V Ptuj se je Radič pobahal, da so on in njegovi z njim — dobri katoličani. Takoj na to pa je rekel, da ni ne on, ne njegovi — papisti. To se pravi: Ne priznavamo Cerkev, ne papeža kot svojega vrhovnega očeta. Pravi katoličan pa ve, da je papež viden Kristusov namestnik na zemlji, zato ga kot takega priznava in spoštuje. Radič pa naj se gre najprej katekizem učiti, potem šele naj se baha, da je dober katoličan. V tem slučaju še posebno velja: »Lastna hvala se pod mizo vala.«

»Za inteligenco je bil kmet vedno bedak, osel, prefriganec.« To so Radičeve besede. Ker šteje osebe, Prepeluha morebiti še Pucelja med inteligenco radičevščine, potem ostali člani radičevske stranke vedo, za kaj jih Radič smatra. In to je človek, ki naj velja za voditelja kmetov!

»Neubogljivi Korošec —«

to je vedno ponavljal Radič v Ptuj, češ, da je on dr. Korošec rekel eno stvar dvakrat, drugo trikrat, tretjo štirikrat itd., pa vse zastoj. Mi se ne čudimo temu, če ga dr. Korošec ni poslušal. Kajti Radič je vsakokrat drugače govoril o isti stvari, pa je mislil, da ga bo dr. Korošec res tako zvesto poslušal kot njegovi Hrvati, ki ga poslušajo, a ne slišijo, da jim zmešano govori.

»Prekmurje ni — slovensko.«

Radiča peče, ker mu Prekmurci ne slede več tako kot je upal, da bo kar celo Prekmurje v svojo bisago pobasal. Zagovarjal se je, da ni trdil, da je Prekmurje — hrvaško, pač pa hoče, da ljudstvo odloči, če hoče pod Hrvaško. Mi vemo, da je Radič že pri zadnjih volitvah napravil ta poizkus in zato je kandidiral le hrvaške poslance za oblastno skupščino, slovenski radičevci pa so tam postavili svojo posebno kandidatsko listo. Že tedaj je hotel, da bi se izpeljal plebiscit, ki ga je po svojih zaupnikih hotel sprožiti. Pa se je opek. Prekmurci pa si bodo že zapomnili njegovo namerol!

Državna politika.

V NASI DRŽAVI.

Dr. Korošec zopet v Beogradu. Naš voditelj dr. Korošec je vsled svojega truda polnega dela moral na kratek oddih čez velikonočne praznike. Nekateri listi so pisali, da je v Italiji, drugi zopet da je v Nemčiji itd. Radi bi natančno vedeli, kod hodi naš voditelj in kaj dela, kar kaže, da je naš voditelj eden najbolj uglednih in upoštevanih politikov naše države. Ko se je vrnil v Beograd, je obiskal vse svoje znance — politične voditelje ter se je z njimi razgovarjal o poslednjih državnih dogodkih. Njegov prihod je povzročil, da so jo mahnil v Beograd tudi dr. Žerjav, Pucelj in drugi, da bi spodbudili delo našega voditelja. Pa so se uračunali.

Dr. Žerjav se bo ločil od Pribičevića zato, da le pride v vlado. Seveda je ta ločitev le navidezna, v resnici pa si bosta ostala brata kot sta si bila dosedaj. Ustanoviti hoče »Napredni blok«, v katerega bi pritegnil tudi del Kristanovih socialistov. Ti ljudje imajo tako malo spoštovanja do

da so sklenili v več župnijah desnega brega Sotle: Na urbansko nedeljo v procesijah k sv. Urbanu na Vino goro! Poslali so sporočilo vinogorskemu g. plebanu in na urbansko nedeljo prav zgodaj zjutraj so krenile 4 dolge štajerske procesije preko Sotle na Vino goro. Štajerski romarji so imeli seboj svoje duhovnike in Hrvati so kar strmeli, kam lezejo Kranjci (Slovenci) in kako se upajo k samemu sv. Urbanu na Vino goro!

Vinogorski gospod pleban je sprejel romarje pristrano in z velikim navdušenjem. Službe božje z dvema pridigama so bile končane proti poldnevju in nato se je začela pristna štajerska romarska zabava pri mesu in vinu. Na hrib in v cerkev ni bilo niti enega Zagorca, izvzemaš Vinogorčane, ker jim je tičal v udih strah pred podirajočim se stolpom, ki je še vedno stal in bo!

Do tretje ure popoldne je bilo solčno jasno vreme, a že koj po odhodu štajerskih procesij se je začelo temniti, gosti oblaki so se preganjali po nebu, bliski so švigali in bobneče je grmelo. V strahu pred bližajočo se nevihto so štajerci pustili povratek v procesijah. Eni so se porazlezi po zagorskih selih, drugi so brzeli po cesti proti domu.

Nevihta se je pripravljala celo uro in oblaki so zagrnil Zagorje v popolno temo, katero so razsvetljevali le pogosti bliski in potresaval grom. Krog četrte ure popoldne se je usul dež, koj za njim toča debela kot orehi in nazadnje v velikosti kurjih jajc. V dobrih desetih minutah je bilo na urbansko nedeljo popoldne 1. 1908. uničeno in zbito v zemljo po celem hrvaškem Zagorju vse, kar je bilo na prostem na polju, travnikih, gozdu ter vinogradih. Vihar je polomil drevje in odnesel s streh slamo, toča je še pobila opeko — imetje in prehrana že itak siromašnih Zagorcev sta bila kot na mah v razvalinah za eno celo leto.

Pri prvih pogledih na uničeno njivo, travnik, drevo in vinograd so Hrvati vili v obupu roke, vzdihovali proti neizprosnemu nebu, se zaobljubljali na božja pota... Komaj se je popeljala nevahita naprej in je obsinilo zagorske vsestranske razvaline solnce, so zapazili Hrvati pod razkritimi bajtami, kozolci ter parnami štajerske preplašene romarje. Kakor bi ustrelil, jih je minulo pobožno vzdihovanje po božji odpomoči, razlila se je po njih jeza na kranjske (slovenske) gadine, ki so jim napravile na samo urbansko nedeljo točo. Ni bilo treba nobene spod-

kralja, pa tudi do Slovencev, da njihovi agentje za ta »Narodni blok« agitirajo, češ, da kralj to hoče. Kralj tega ne more hoteti. Poleg tega pa dozdej pri nas še ni bila navada, da bi se kar komandiralo — nove stranke ustanovljati.

Priprave na volitve. Sedanja vlada je delanezmožna, saj se peča le z raznimi osebnimi prepiranjimi za politično moč in razdelitev ministrskih sedežev. Splošno se povdarja, da so ravno ministri SLS bili tisti, ki so prejšnji vladi pridobili upravičeno priznanje, da je bila delavna. Tudi zdaj se neprestano govori v političnih krogih, da bo SLS poslala svoje ljudi v vlado. Ako bo prišlo do večjih izprememb in bi vlada res lahko delala za dobrobit naroda, bo SLS to storila. Ako pa ne, tedaj ne pojde v vlado. Ker pa sedanja vlada Hrvatov-Radičevcev ne sprejme, enako in še manj pa Pribičevićevce, sama pa vsled sporov v radikalni stranki nima večine v skupščini, je verjetno, da se bo odločila za volitve. Kot posebnost pri prihodnjih volitvah bo nova stranka, ki jo zdaj iz odpadkov dozdej obstoječih strank snujejo. Slovenski narod se volitev ne boji, pač pa bo zopet pokazal, da priznava veliko delo SLS za slovenski narod, ki so jo Žerjav in drugi izjedli iz vlade, češ, da je že itak preveč dosegla za Slovenijo.

Kaj dela korupcija? Po deželi so raznesli demokrati in radičevci, da SLS štiti Maksimoviča in njegove korupcijske afere. Če tudi to ni res, je vendar res, da Maksimovič sam ni bil vsega kriv, ampak celotna takratna vlada. In vse pritožbe v tem oziru so bile iz časa vlade, v kateri je sedel Žerjav in iz časa druge vlade, v kateri je sedel Pucelj. Te dni je bila v razpravi druga korupcija glede nekega bencina, pri kateri bo država trpela veliko škodo. Naš poslanec dr. Hodžar je v tem odboru predlagal, da se vsi, ki so kakorkoli sodelovali pri korupciji, kaznujejo. V to afero so zapleteni demokrati in ti so vse storili, da se je razprava že prelozila in se bodo trudili, da se bo toliko časa odlagala in zopet odlagala, dokler se ne bo pozabilo nanjo. Ali bodo demokrati tudi o tem kaj poročali svojim pristaešem, pa ni verjetno.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italija se igra slepe miši! Tako, kakor se Italija v sporu z našo državo igra, se že zlepa ni katera država upala. Najpreje rožlja s sabljo, potem pa drugemu očita, da se pripravlja na vojsko. Ko se je Jugoslavija izjavila za pogajanja, je bila Italija proti, pozneje pa, ko bi se imela pogajanja začeti, je izjavila, da Italija bi se pogajala, a Jugoslavija noče. Zdaj je položaj tak, da se čaka na miroljubno besedo iz Italije. Mussolini jo bo sicer rekel, a ta ne bo zakrila raznih vojnih priprav, ki se vrše na meji. Pred par dnevi se je raznesla vest, da se je že izvršil prvi spopad. Toda to vest, ki ne odgovarja resnici so sprožili nekateri, ki si žele spopada med obema državama. Naša država pa hoče mirno življenje ob sosedih Italiji. Če pa ta le ne bo dala miru, pa se bo že našla pot, da se bo brez krvoprelitja dal spor urediti. In Italija bo morala nehati igrati se slepe miši.

Angleška se zanima za naš spor. V angleški zbornici je neki poslanec vprašal zunanjega ministra Chamberlaina, če ve, da je Italija z ono pogodbo, sklenjeno v mestu Tirani z Albanijo (tiranska pogodba), pravzaprav že Albanijo čisto osvojila. Zunanji minister je rekel, da naj se take stvari ne vprašuje in ni dal nobenega odgovora. Nato je nastal v skupščini velik hrup in poslanec je znova povdaril: »Res je pa le, čeprav nam ne odgovorite!« Angleška in Francija se bosta posebej posvetovali o našem sporu z Italijo. Obe vladi delujeta na to, da se vrše pogajanja med obema državama.

Madžarska si s pomočjo Italije pridobiva pot k morju in se otesa obroča male antante, ki jo je dozdej oklepal, da ni mogla preveč rogoviliti. Zdaj pa že bolj ponosno go-

bude, šuntanja ali povelja: lopni po Kranjcu, že so padale med pristno hrvaškimi kletvicami tudi batine po vsem, kar ni spadalo po rodu ter noši v Zagorje. Štajerski moški, ženske in bolj odrasli otroci, vse se je razpršilo pred hrvaškimi udarci na vse strani in vsak je iskal rešitve v kar najbolj naglem pobegu preko njiv, gozdov in vinogradov v smeri proti Sotli. Še le ko je bil daleč proč od Sotle na štajerski strani, se je upal kranjski begunec plašno ozreti nazaj, od koder je pribežal, če mu ne bo pobešneli Hrvat pognal še kamen v hrbet.

Štajersko romanje k sv. Urbanu na Vino goro je končalo za Štajerce z udarci izpod zagorskih batin; za Zagorce s pokončanjem poljskih in vinorodnih pridelkov. Po pobegu preko Sotle in so se kranjske gadine smejale Hrvatom; ker po celi Obsotelski dolini je sijalo solnce, ni bilo tisto nedeljo popoldne niti kapljice dežja kaj še le toče!

Še drugo jutro po drugič usodepolni urbanski nedelji je bilo po zbitem Zagorju po jarkih in kotanjah na debelo toče. Poleg pobesnele jeze na Kranjce ter kranjske pope, ki so prinesli Hrvatom kar v procesijah točo, se je raznesla kot blisk po vseh selih vest o zločinu, kakoršnega do tedaj Zagorje ni pomnilo.

Priprosti poljski križ ob kolovozu iz ceste proti Vini gori je bil spodaj precej podsekan, od podobe odsekani obe roki, da je visel Križani le še za nogi z glavo navzdol, pri križu sekira in v jarku pod klancem na toči zmrzjen Žučkov Tuna in poleg njega prazna steklenica, ki je dišala po žganju. Po šibi božji udarjeni seljaki so pozabili na točo, na krivice toče Kranjce, na lakoto ter pomanjkanje, ki bosta skozi eno leto vsakdanja gosta celega Zagorja, vse je govorilo le o peklenški hudobiji Žučkovega Antuna, ki bo priklicala nad Zagorce še večje prokletstvo nego je toča. Zaprla se je zagorska usta, ki so bila odprta skozi noč za kletev, vzbudil se je kes in iz potrutih prs so privrle vzkliki: »Onečaščeni Kriste, prizanesi nam, ne pogubi nas vseh radi enega!«

Žučkovega Antuna ni pokopal nikdo, ampak je sprhnel nepogrnjen z majko zemljo v jarku, kjer si je izkopal sam grob z bogoskrunstvom in žganjem.

Vinogorski g. pleban je dal izpuliti onečaščeno razpelo in ga prenesti v cerkev in postaviti poleg stranskega

oltarja k sv. Urbanu. Kakor je bil nasekan križ in kakor je visel Križani z razsekanimi rokami in glavo navzdol, tako so pritrdili razpelo na zid tik oltarja.

Vinogorska cerkev se je začela polniti s skesano vernim zagorskim narodom in to ne samo ob nedeljah, ampak tudi ob delavnih. Vsak Zagorec, ki je bil obrnil hrbet sv. Urbanu na Vini gori, se je smatral prizadetega po Žučkovem bogoskrunstvu in ga je gnala vest, da je dal tudi on zadoščenje Križanemu.

Po oni urbanski nedelji je zaslovela božja pot na Vini gori mnogo bolj nego kedaj poprej. Prihodnja proslava godu sv. Urbana je bila obiskana tako, da nista mogli cerkev in trata pred hramom božjim daleč obseči vsega naroda, ki je prihitel na goro, da vidi onečaščeno razpelo ter prosil odpuščenja. Za ta dan so morali oni križ obesiti za glavni oltar, da so ga lahko verniki čistili, plezajoč po golih kolenih krog oltarja. Pri slovesni pridigi, katero je govoril med glasnim ihtenjem vseh navzočih g. vinogorski pleban, je zabil vsem poslušalcem v uho, da so spametovali, naučili pobožnosti ter prave molitve Zagorce — Kranjci, ki so pa bili žalibog za ta nauk po nedolžnem batinani!

Vsem obsotelskim vinogradnikom bo ostalo izvanredno bogato vinsko leto 1908 v trajno dobrem spominu. Pridelali so vina, da ga ni bilo kam devati. Vsak je prosil soseda, pridi mi pomagat pit; le Zagorci so bili izključeni za eno leto od tega gostoljubja, ker so pretepli štajerske romarje. Jaz ne pomnim, tudi slišal nisem, da bi bila od one urbane nedelje 1. 1908 še stopila kaka slovenska romarska noga v vinogorski hram božji. Zagorci so pozneje sami priznavali, da je moč kranjske molitve čudežno velika, nikdo jim ne more izbiti niti danes praznoverja: kranjski popi delajo točo, ki zabije skoro vsako leto precejšen del že itak siromašnega Zagorja.

Sv. Urban na Vini gori slavi zopet kot mogočen varuh vseh zagorskih vinogradov. Nad vse dobro je obiskana vsako leto urbanska nedelja, batinan bi bil čisto gotovo celo na ta dan Kranje in posebno še kranjski pop, ako bi se drznil v ta hram božji, akoravno sta mu pripomogla ona dva po dolgih letih samevanja do sedanjega božjepotnega slovesa, ki sega od izvira Sotle do Marije Bistrice.

Kaj je novega?

Binško romanje na Trsat in izlet v Crikvenico.

— Prosvetna zveza vladno vabi vse one, ki se nameravajo udeležiti izleta na Jadransko morje, da se priglase vsaj do 22. majnika v pisarni Prosvetne zveze, Miklošičeva c. 7. v Ljubljani. Plačajo naj 50 Din za vožnjo po morju, za vstopnico za ogledovanje Frankopanskega gradu in za izkaznico za polovično vožnjo, katera velja za vse proge ljubljanske direkcije. V ta namen prosimo, da župni uradi in društva pravočasno pošljejo seznam priglašencev. Odhod iz Ljubljane je binško soboto zvečer ob 7. uri, prihod na Sušak v nedeljo zjutraj okrog 7 ure nato cerkvena slovesnost v romarski cerkvi na Trsatu, katero opravi ml. g. kanonik dr. Klinar, nato ogledovanje gradu Sušak in luke. Ob 1. uri odhod s posebnim parnikom v Crikvenico, kjer si izletniki ogledajo lepe nasade in si lahko privoščijo morsko kopel. Vrnitev na Sušak ob pol 8. uri nato odhod proti domu kamor prispemo v ponedeljek zjutraj. Vožnja od Ljubljane do Sušaka tja in nazaj stane 117.50 Din.

Z brvi v Dravo. V torek, 3. maja, pred šesto uro zvečer se je spustila z dravske drvi nad velikim mostom v Dravo 18 letna H. H. iz Nove vasi pri Mariboru. Skočila je v valove Drave oblečena, a komaj jo je zagrnila Drava, je že bila zopet na površju, skušala plavati in je klicala iz polnega grla na pomoč. Ljudi je bilo ob tem času na obeh straneh Drave vse polno, a kako priskočiti nesrečnici na pomoč brez čolna in valovje jo je gnalo ravno po sredini, kjer je Drava najbolj globoka. Na srečo je slišal dekleta plavarski mojster Cirer od mestnega kopališča, ki stanuje ob Pristanu in ima tamkaj ob Felberjevi hiši, tako zvanih Malih Benetkah, pripet rešilni čoln. Skočil je s svojim bratom Maksom v čoln in zastavila sta v vesli vse moči, da sta se približala potaplajoči se malo pred velikim mostom. Starejši Cirer je zagrabil onemogio za roki, ki ju je še mlekla izpod valov, jo skušal popolnoma potegniti iz Drave v čoln, a ni šlo, ker je bila pretežka vsled premočne obleke. Naporom obe bratov se je posrečilo, da sta obdržala rešeno do prs iznad vode in se približala tako bregu. Poklicani rešilni oddelek je prepeljal v zadnjih trenutkih rešeno na njen dom v Novo vas. Mučno rešilno delo obeh bratov Cirer je gledalo vse polno ljudi z obeh bregov Drave, z brvi in posebno še z velikega mosta. H. je skočila v Dravo v samomorilnem namenu.